

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

XV. De libris Machabæorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

CAPVT XV.

De libris Machabeorum.

LIBRI Machabeorum præter communia testimonia, testimonium habent, & honorificè producuntur, à *S. Cypriano* in lib. de exhort. martyrij, cap. II. à *S. Gregorio Nazianzeno* in orat. de Machabæis, à *S. Ambrosio* lib. 2. de Iacob, cap. 10. 11. 12. & ab alijs passim. Eisdem libros Scripturam diuinam disertis verbis appellant, *S. Cyprianus* lib. 1. epist. 3. ad Cornelium; & *Hidorus* lib. 6. etymol. cap. 1. Sanctus autem *Augustinus* (cui multum auctoritatis sæpe Calvinus tribuit) lib. 18. de ciuit. Dei, cap. 36. *Libros, inquit, Machabeorum non Iudæi, sed Ecclesia pro canonicis habet.* Et lib. 2. contra epistolas Gaudentij, cap. 23. eorundem librorum auctoritatem studiosè defendit, Scripturam sanctam eos appellans. Sed aduersariorum argumenta videamus.

PRIMUM obiicit Calvinus lib. 3. Institut. cap. 5. §. 8. quod auctor horum librorum laudat, præposterum zelum, & superstitiosum factum Iudæ Machabæi, qui pro mortuis sacrificium offerri iussit, 2. Machab. 12. Nam præterquam quod superstitiosum est pro quibuscunque mortuis orare, accedit etiam quod isti, pro quibus Iudas orari iussit, decesserant letali crimine obligati, pro qualibus non esse orandum etiam Catholici docent. sic autem eos decessisse patet. Nam vt ibidem dicitur; Inuenta sunt sub vestibibus mortuorum omnium quædam de donariis idolorum contra prohibitionem Domini, quæ habetur Deut. 7.

RESPONDEO, orare pro mortuis, quos non est certum esse in cælo, vel in gehenna, pium & religiosum esse, vt ostendemus suo loco; nunc satis sit opponere Caluino Augustinum, qui ex hoc ipso loco probat pium esse orare pro mortuis, in epist. 61. ad Dulcitium, lib. 1. de morib. Ecclesiæ, cap. 23. & lib. de cura pro mortuis, cap. 1. Itaque tantum interest inter spiritum Augustini & Caluini, vt Augustinus, quia libros Machabeorum credit esse canonicos, inde colligat bonum esse orare pro mortuis. Calvinus quod existimet, malû esse orare pro mortuis, inde deducat libros Machabeorum non esse canonicos. Ad illud autem quod obiicitur, respondeo, Iudam
piè

piè existimasse, eos in articulo mortis dolorem de peccato suo coram Deo concepisse, & misericordiam apud Dominum inuenisse, quod significat illa verba: *Quia considerabat, quod hi qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositam gratiam.*

SECUNDO obiicit Calvinus in antidoto Concilij, non posse huius libri auctorem haberi canonicum, cum lib. 2. cap. ult. veniam petat erratorum. Adde quod cap. 2. ait: *Er nobis quidem ipsis, qui hoc opus breuiandi causa suscepimus, non facilem laborem, immò verò negotium plenum vigiliarum, & sudoris assumpsimus.* Quibus verbis indicat se humano more hunc librum composuisse. Auctores enim verè sacri non ingenio, & labore suo, sed Spiritu sancto reuelante, scripserunt, vt patet Hierem. 36. de Hieremia, qui tanta facilitate dictabat notario suo Baruch, ea quæ Deus ei reuelabat, vt ex libro aliquo legere videretur.

RESPONDEO, Deum quidem esse auctorem omnium diuinarum Scripturarum, sed aliter tamen adesse solitum Prophetis, aliter aliis, præsertim historicis. Nam Prophetis reuelabat futura, & simul assistebat, ne aliquid falsi admiscerent in scribendo, & ideo Prophetæ non alium habuerunt laborem, quàm scribendi, vel dictandi: aliis autem scriptoribus Deus non semper reuelabat ea, quæ scripturi erant, sed excitabat, vt scriberent ea, quæ viderant, vel audierant, quorum recordabantur, & simul assistebat, ne falsi aliquid scriberent: quæ assistentia non faciebat, ne laborarent in cogitando, & quærendo quid & quomodo scripturi essent. Quare S. Lucas præfatione in Euangelium à se scriptum, testatur se assequutum omnia diligenter, quæ ad Euangelij scriptionem pertinebant, idque ab iis, qui ipsi audierant, & viderant, & ministri fuerant sermonis. Quod autem ad veniam attinet, non petit veniam iste auctor erratorum, qui quippe qui nulla esse sciebat; sed orationis minus politæ; quemadmodum etiam B. Paulus se imperitum sermone confitetur 2. Cor. II.

Obiectio TERTIA aliorum, 2. Machab. I. dicitur: *Cùm in Persidem captiui ducerentur Patres nostri:* at certum est non in Persidem, sed in Babylonem abductos fuisse Iudæos; non igitur veram historiam narrat auctor huius libri. Nonnulli valde laborant, vt ostendant quando in Persidem ducti fue-

rint Iudæi, sed existimo rem esse facillimam. Nam auctor huius libri Persidem vocat non solum eam regionem, quæ propriè dicitur Persis, sed etiam alias finitimas; id patet ex lib. 1. Machab. cap. 6. vbi nuncius, qui venit in Babylonem ad Antiochum, dicitur venisse ad eum in Persidem. Neque iste loquendi modus ab aliis scriptoribus alienus est, cum Chrysostomus hom. 6. in Matth. dicat Iudæos ex captiuitate Persica liberatos.

Obiectio **Q**UARTA, 2. Machab. 2. dicitur Hieremias, cum spoliaretur & incenderetur Hierusalem, & templum à Chaldæis, abscondisse tabernaculum, & arcam fœderis in spelunca quadam montis Nebo; & dixisse, locum illum fore occultum, donec Deus iterum congregaret populum suum. At hæc duo mendacia continentur. Vnum quod Hieremias illud fecerit; nam antequam vrbs à Chaldæis caperetur, Hieremias semper fuit in carcere, & erat inuisus penè omnibus in Hierusalem, vt habetur Hierem. 37. & 38. quocirca nec per se, nec per alios potuit id efficere: postquam autem capta est vrbs, Chaldæi omnia diripuerunt, vt habetur 4. Reg. vlt. proinde non remansit aliquid, quod Hieremias posset abscondere. Alterum mendacium est, quod iterum reuertentes à captiuitate essent arcam & tabernaculum habituri; non enim vquam eam postea habuerunt.

RESPONDEO, potuisse illud optimè fieri, & ante spoliationem vrbis, & templi (vt Epiphanius sentit in vita Hieremiæ) & etiam postea, vt alij volunt. Ante quidem; non tempore Sedechiæ, sed Ioachim. Ter enim Nabuchodonosor venit in Iudæam, & abduxit inde captiuum regem & populum: Primum, tempore Ioachim, vt habetur 2. Paral. vlt. Secundò, tempore Ioachim, vt habetur 4. Reg. 24. Tertiò, tempore Sedechiæ 4. Reg. 25. Tametsi autè tempore Sedechiæ Hieremias fuerit ferè semper in carcere, & omnibus inuisus: tamen tempore Ioachim liber erat, & magnæ auctoritatis, ita vt credibile sit, ad eius persuasionem Ioachim spontè se tradidisse Regi Babylonis. Constat enim Hieremiam hoc suafisse, Hierem. 27. & simul constat Ioachim id fecisse, Hier. 29. potuit igitur Rege consentiente arcam, & tabernaculum asportare. potuit etiam posteaquam ciuitas capta est: nam Hieremias à Nabuchodonosor maximi fiebat, vt patet Hierem. 39. Non fuisse autem

autem à militibus diripientibus urbem Hierosolymam, ablatam arcam aut tabernaculum, satis patet ex Hierem. 52. ubi enumerantur omnia, quæ ex templo Domini Chaldæi abstulerunt, usque ad phialas & mortariola; & arcæ ac tabernaculi nulla mentio fit. Neque verò alterum est mendacium, quod rursus arca inuenienda esset, quando iterum congregaretur populus. Nam non loquebatur Hieremias de illa congregatione, quæ fuit tempore Cyri; sed vel de tempore nouissimo, quod proximè diem iudicij præcedet, vt vult Epiphanius in vita Hieremiæ; vel mysticè intelligendum est, arcam apparituram, id est, Christum in carne venturum in noua populi congregatione, vt exponit Rupertus lib. 10. de victoria verbi, cap. 21.

Obiectio QUINTA. Lib. I. Machab. cap. I. Alexander Magnus primus regnasse dicitur in Græcia, & hoc falsum videtur, cum non fuerit Alexander primus, sed ante illum multi fuerint Reges Lacedæmoniorum, Macedonum, Corinthiorum, Atheniensium, &c. vt ex Chronico Eusebij patet. PRAETEREA ibidem dicitur Antiochus illustris regnasse anno CXXXVII. regni Græcorum: cum tamen constet ex eodem Eusebio Antiochum regnasse anno CLVI. tot enim sunt anni à primo anno Monarchiæ Græcorum vsq; ad Antiochum. DENIQUE lib. I. cap. 8. dicuntur Romani singulis annis committere vni homini magistratum suum, & omnes vni obedire: at hoc est falsum, nam duo consules eo tempore creabantur.

RESPONDEO, Scripturam, cum dicit Alexandrum primum regnasse in Græcia, non de regno quocunque, sed de Monarchia Græcorum loqui; & cum dicit Antiochum illustrem regnasse anno CXXXVII. regni Græcorum, non numerare annos ab Alexandro, sed à Seleuco, qui post Alexandrum primus regnavit in Syria, vt monet Eusebius in Chronico. quia enim Iudæa pars est Syriæ, à primo Rege Syriæ annos numerabant Iudæi, à Seleuco autem ad Antiochum sunt anni CXXXVII. quibus si addas annos XIX. qui sunt ab Alexandro ad Seleucum, erunt anni CLVI. Ad illud autem de Romanis respondeo, vnus tantum consulis mentionem fieri, quia in more apud Romanos positum erat, vt alternis diebus consules imperarent. Cuius rei testis esse potest infelix

exitus pugnae Cannensis, cuius causa temeritas fuit alterius consulis, penes quem eo die imperium erat. Itaque licet duo consules essent, vni tamen commissa esse Respublica videbatur. Idque institutum est ab ipso primo exortu consularis dignitatis, ne videlicet (vt ait Liuius lib. 2.) si duo simul consules imperarent, Regibus exactis, non remotus sed duplicatus terror videretur.

Obiectio SEXTA. Lib. 1. Machab. cap. 4. Iudas legitur purgasse templum anno CXLVIII. id est, vno anno ante obitum Antiochi, qui obiit anno CXLIX. vt dicitur 1. Machab. 6. At id repugnat lib. 2. cap. 10. vbi habetur Iudam purgasse templum biennio post mortem Antiochi. Præterea lib. 1. cap. 6. dicitur, Antiochus illustris mortuus in Babylonia in lecto suo, præ dolore animi, quia non successerant ei negotia sicut optauerat: at lib. 2. cap. 1. dicitur membratim cæsus cum multis ex suis in templo Nanneæ; & rursus lib. 2. cap. 9. dicitur mortuus tum dolore interno viscerum, tum quia de curru in itinere ceciderat. Denique lib. 1. cap. 9. dicitur Iudas mortuus anno CLIII. at lib. 2. cap. 1. dicitur scripsisse epistolam anno CLXXXVIII. quod si esset verum, anno XXXVI. post mortem suam eam scripsisset. Hæc omnia cum tam malè inter se cohæreant, manifesta indicia falsitatis præbent.

Ad PRIMAM argumenti huius partem Sixtus Senensis vt respondeat, scribit in lib. 8. Bibliothecæ sanctæ, bis factam esse templi repurgationem: sed neque id verum esse videtur, neque ad argumenti solutionem necessarium. Et quidem verum non esse satis indicat Scriptura, cum omnia quæ de hac repurgatione vno in loco refert, referat etiam in alio. Non esse autem necessarium, inde probatur, quia posita vna tantum repurgatione in vtroque loco, adhuc nulla est in hoc libro repugnantia. Tametsi enim repurgatio templi in lib. 1. cap. 4. narratur ante mortem Antiochi, & lib. 2. cap. 10. narratur post mortem Antiochi: tamen hoc posteriore loco narratur quidem post mortem Antiochi: sed non asseritur facta post mortem Antiochi. Voluit enim auctor absoluere quæ de Antiocho dicturus erat, & tum demum redire ad Iudam & templi repurgationem; quod autem dicitur facta post biennium, non significatur, post biennium à morte Antiochi: sed post biennium à prophanatione. Nam prophanatū fuit templum

plumanno CXLV. vt dicitur lib. 1. cap. 1. & post biennium exactum anno CXLVIII. repurgatum fuit, vt habetur lib. 1. cap. 4. Quare rectè Eusebius in Chronico, & Iosephus lib. 12. antiquit. cap. 10. scribunt templum repurgatum tertio anno à prophanatione, id est, post biennium iam exactum.

Quod attinet ad ALTERAM partem argumenti, conueniunt ferè omnes, eundem esse Antiochum, Epiphanem videlicet, cuius mors describitur lib. 1. cap. 6. & lib. 2. cap. 9. nam potuit in itinere corripitur doloribus viscerum, & cadere ex curru, vt dicitur lib. 2. cap. 9. & postea sic eger peruenire in Babylonem, & ibi addito dolore animi ex nuncio ad se allato rei malè gestè in Iudæa à suis, tandem mori. At de Antiocho, cuius mors describitur lib. 2. cap. 1. maxima quæstio est. Aliqui volunt esse Antiochum magnum, vt Lyranus in hunc locum, & quidam alij. sed hoc esse non potest. Nam Antiochus magnus obiit antequam Iudas, qui hanc epistolam scripsit, dux Iudæorum esset, nec fuit vllum bellum Iudæis cum Antiocho magno. Alij volunt esse Antiochum Demetrij filium, qui etiam Tryphon, seu Griphus dicitur ab Eusebio. Ita Rupertus lib. 10. de victoria verbi, cap. 6. sed neq; hoc potest esse verum. Nam tempore istius Antiochi non Iudas, sed Ioannes Hircanus dux Iudæorum erat: & tamen Iudas epistolam scribit. Præterea epistola scribitur Aristobulo magistro Ptolomæi Philometoris, quem constat ex Eusebio in Chronico fuisse tempore Iudæ, id est, diu ante tempora Antiochi Griphi.

Dicendum igitur est, hunc Antiochum esse Antiochum Epiphanem illum ipsum, de quo agitur in lib. 1. cap. 6. & lib. 2. cap. 9. nam tunc viuebat Iudas, qui epistolam scripsit: & etiam Aristobulus ad quem scripta est. Præterea iste fuit primus & summus ex Regibus Syriæ inimicus Iudæorum, vt meritò de eius morte tanta lætitia esset in Iudæa.

Deniq; quod dicitur lib. 2. ca. 9. de Antiocho Illustri, quod templum in Perside spoliare voluit, & turpiter fugatus est; omnino conuenit cum eo, quod hîc dicitur de isto Antiocho, quod in templo Nanneæ ceciderit, & percussus fuerit, & quod multi eius milites membratim cæsi fuerint. Neque verò necesse est affirmare, illic eum interiisse, vbi dicitur, cecidisse: cecidisse enim dici potest, quoniam exercitus eius fusus fugatusque est. Quemadmodum Genes. 14. Regem Sodo-

morum in prælio cecidisse narrat Scriptura diuina, & tamen paulò post eum viuentem, & Abrahæ occurrentem, introducit. Itaque Antiochus in eo sensu dicitur cecidisse, quoniam exercitus eius cæsus percussusque fuerat, & ipse turpi fuga elapsus, fortè etiam vulneratus, in ipso itinere de curru cecidit, & paulò post mortuus est.

Ad TERTIAM probationem aliqui respondent, non esse Iudam Machabæum, sed aliquem alium, qui eam epistolam scripsit. Ita Rupertus lib. 10. de victoria verbi, cap. 15. sed non videtur id esse verum. Nam anno CLXXXVIII. non Iudas, sed Ioannes Hircanus dux Iudæorum erat: nec vllus fuit ex ducibus Iudæorum, qui vocaretur Iudas, præter vnum Machabæum: nec est verisimile, cum senatu, & populo in titulo literarum alium nominari, quàm principem. Alij volunt hunc Iudam esse quidem Machabæum; sed annos, qui initio literarum ponuntur, supputari non more Græcorum à Seleuco, sed more Hebræorum ab anno duodecimo Assueri, quo liberati fuerunt omnes Iudæi à nece opera Esther reginæ. Ita Lyranus & Hugo Cardinalis in hunc locum, quos ferè recentiores omnes sequuntur. Sed primum non videtur credibile, in his libris semper annos supputari more Græcorum, præterquam in hoc vno loco; deinde etiam numerando ab anno duodecimo Assueri, non potest incidere annus 188. in tempora Iudæ Machabæi. Lyranus enim, quæ ceteri sequuntur, ita computat; ab anno XII. Assueri vsque ad finem regni eius sunt anni XXIX. his addantur sex anni, quibus regnavit Darius filius Assueri, & sunt XXXV. quibus si rursum addantur CXLVIII. qui sunt ab initio regni Græcorum vsque ad Iudam, erunt CLXXXVIII. anni.

Sed in ista supputatione tres sunt grauissimi errores. Primus, quod ex 29. & 6. & 148. non fiunt 188. sed 183. vt patet. Secundus, quod omittunt hi auctores annos nouemdecim, qui sunt à principio Monarchiæ Alexandri vsque ad regnum Seleuci: illi enim CXLVIII. anni Græcorum, qui numerantur lib. 1. Machab. cap. 4. vsque ad victoriam Iudæ, numerantur à Seleuco, non ab Alexandro, vt supra diximus. Si ergo addas annos nouemdecim qui sunt ab Alexandro ad Seleucum, erunt omnes anni CCII. ab anno duodecimo Assueri non CLXXXVIII. vt ipsi volunt. Tertius error est, quod in ista suppu-

supputatione faciunt Assuerum penultimum Regem Persarum, sequuti somnia Iudæorum aduersus sententiam Latinorum & Græcorum omnium. Eusebius in Chronico post Assuerum adhuc tres Reges Persarum ponit: Iosephus, quem ego supra sequutus sum, septem Reges post Assuerum numerat: ex quo sequitur, ab anno duodecimo Assueri vsque ad Iudam non CLXXXVIII. annos, sed longè amplius quàm ducentos effluxisse.

Igitur cum Melchiore Cano, & aliis nonnullis existimo, sic esse quæstionem dissoluendam, vt dicamus illa verba, Anno CLXXXVIII. non esse principium epistolæ sequentis, quam Iudas scripsit, sed finem præcedentis, quæ scripta est à toto populo Iudæorum duce Ioanne Hircano. Id apertè indicant Græci codices, qui post illa verba, anno CLXXXVIII. distinctionem constituunt. & ratio certè id exigit, vt cum sint illa verba inter initium vnus epistolæ, & finem alterius, & numerus annorum in fine potius, quàm in principio poni soleat, ea nos ad epistolam præcedentem non ad sequentem referamus.

Obiectio SEPTIMA sumitur ex eo, quod liber prior Machabæorum cum Euangelio pugnare videatur. Nam lib. 1. cap. 1. affirmat auctor eius libri vaticinium Danielis de abominatione desolationis stante in loco sancto, impletum esse quando Antiochus Epiphanes idolum in templo Domini collocauit. At Christus Matth. 24. vaticinium illud asserit implendum in nouissimis diebus. RESPONDEO, in libris Machabæorum nullam fieri mentionem vaticinij Danielis, sed solum idolum Antiochi vocari abominandum idolum desolationis, vt reuera erat.

Obiectionem POSTREMAM, quam afferunt nonnulli, ex eo quod in his libris videntur ij commendari, qui semet occiderunt, qualis fuit **Eleazarus** lib. 1. cap. 6. & **Razias** lib. 2. c. 14. diluit iam dudum S. Augustinus in epist. 61. ad Dulcitium, & lib. 2. contra epist. Gaudentij, cap. 23. & summa responsionis est, mortes horum hominum narrari in Scriptura, non laudari, vel certè non ita laudari quasi piè & sanctè fecerint, quod fecerunt, quamuis audacter, & viriliter, & hominum iudicio fortiter eos fecisse negari non possit.

H 5

CAPVT

*Vide. Aug. de
ciuit. l. 1. c. 20.*